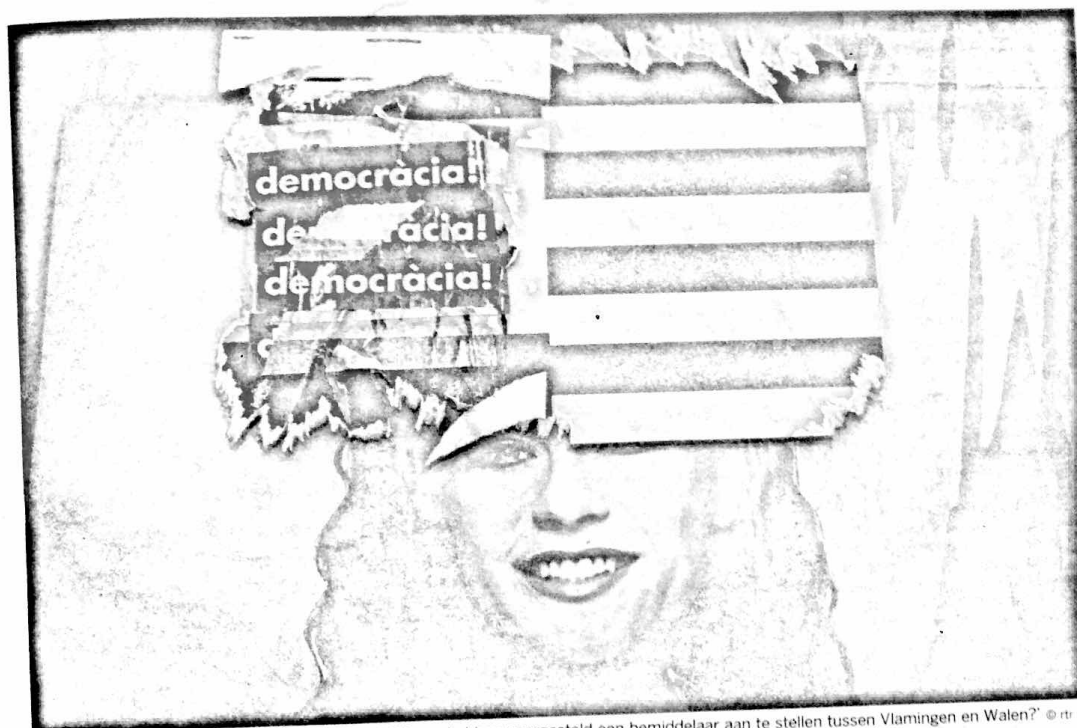

opinie & analyse

De onzichtbare sluier van vooroordelen

JACOBO DE REGOYOS merkt dat de Catalaanse 'independentistas' de strijd om de internationale publieke opinie winnen. De clichés over Spanjaarden helpen hen daarbij.

Wat zou Michel gezegd hebben als Madrid in 2011 zou hebben voorgesteld een bemiddelaar aan te stellen tussen Vlamingen en Walen? © tr

Een goede vriend van mij, een Fransman, stuurde me onlangs een cartoon waarop een Spaanse agent, gekleed in het zwart en met snor, een Catalaan met stokslagen dwingt in Spanje te blijven. Normaal zou ik niet reageren, want zoals veel Spanjaarden ben ik beschaamd over het geweld op 1 oktober, de dag van het referendum. Tot mijn eigen verbazing diende ik hem toch van antwoord: 'Waar wordt het Catalaans en Euskera - het Baskisch - het meest gerespecteerd? Waar hebben de Catalanen en Basken de meeste autonomie, een eigen politie, eigen media en scholen in de eigen taal? In Frankrijk of in Spanje?'

Geen enkele cartoon in de internationale pers beeldt uit hoe ironisch het is dat de *independentistas* - de nationalistische Catalanen - in het parlement, tegen het advies van de eigen juridische diensten in, een wet voor een referendum doordrukten. Die nam niet alleen een loopje met de grondwet, maar ook met de Catalaanse wetgeving en toonde geen respect voor de rechten van de Catalaanse oppositie.

Franco

Ik moet geregeld uitleggen dat ook de Spanjaarden bijna niet meer

JACOBO DE REGOYOS

Wie? Correspondent in Brussel voor de Spaanse nieuwsradio Onda Cero Radio. Auteur van 'België. Le laboratoire nationaliste' (Ariel, Grupo Planet). Wat? Het conflict tussen Madrid en Barcelona heeft ook gevolgen voor Europa en zijn waarden.

naar de mis gaan, dat de vrouwen werken, dat Spanje het derde land ter wereld was dat het homohuwelijk goedkeurde, dat Spanje nummer één is voor orgaantransplantatie en dat het niet altijd overal warm is.

Alleen door die onzichtbare sluier van vooroordelen is de propaganda van de nationalistische doorgedrongen: dat Franco zou voortleven in een imperfecte democratie. Nochtans zijn er in Spanje geen extreemrechtse partijen vertegenwoordigd in parlement, wat wel het geval is in Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk en België.

Wat hier op het spel staat, is de internationale publieke opinie. Die strijd is Spanje aan het verliezen. De boodschap van de onafhankelijkheidsstrijd is efficiënt, want simpel: de *independentistas* zijn het volk, andere Catalanen zijn er niet. Ze willen gewoon stemmen. Hoe kun je hun dat basisrecht ontzeggen? Zij zijn de rebellen uit *Star Wars* die vechten tegen Darth Vader, het franquistische Spanje.

De werkelijkheid is, zoals altijd, niet zo eenvoudig. Catalonië is niet 'één', maar minstens 'twee'. De *independentistas* zagen de laatste regionale verkiezingen als een volksraadpleging. De politieke leiders wilden

Ik moet geregeld uitleggen dat ook de Spanjaarden amper naar de mis gaan en dat het niet altijd overal warm is

een meerderheid krijgen om zo een basis te leggen voor de onafhankelijkheid. Ze kregen 47,7 procent van de stemmen achter zich, achter de rest verschuilt zich een stilzwijgende meerderheid. Toch beslisten de leiders van de *independentistas*, ondanks hun nipte minderheid, om door te zetten.

De koningskwestie

Het Italiaanse Grondwettelijke Hof heeft in 2015 de regio Veneto verboden een niet-bindende volksraadpleging te houden over hun onafhankelijkheid. Het Duits Grondwettelijk Hof deed hetzelfde met Beieren in 2016. In België, na de traumatische ervaring met de koningskwestie, is het bijna onmogelijk geworden om op een grondwettelijke wijze nationale referenda te organiseren.

Spanje is niet meer of minder democratisch dan andere Europese landen.

Ongetwijfeld dacht premier Charles Michel (MR) aan de vele staats-hervormingen die de Belgische samenleving hebben gered toen hij vroeg om dialoog tussen Barcelona en Madrid. Maar in België heeft niemand ooit de wet naast zich neergelegd. Trouwens, wat zou Michel gezegd hebben als Madrid in 2011 zou hebben voorgesteld een bemiddelaar aan te stellen tussen Vlamingen en Franstaligen, om een van de langst durende regeringsvorming ooit uit het slop te helpen?

Postmoderne staatsgreep

Enkele weken geleden was de voorzitter van het Catalaanse parlement, Carme Forcadell, in Brussel om een award in ontvangst te nemen uit handen van haar Vlaamse tegenhanger. Ze had de prijs gekregen voor haar niet-aflatende strijd voor zelfbeschikking. Jan Peumans (N-VA) roemde in zijn gesprek met de Spaanse pers de manifestaties voor onafhankelijkheid in Barcelona. Toen hij de prijs gaf, riep hij in het Catalaans: 'Vandaag Catalonië. Morgen Vlaanderen.'

De theorie zegt dat de N-VA zich zal neerleggen bij een confederale Belgische staat, een soort de facto onafhankelijkheid zonder de risico's. Maar alle vormen van nationalisme bevatten romantisme. Als de Catalaanse onafhankelijkheidsstrijd mislukt, is het voor de partij van Bart De Wever alsof hun reis naar Ithaca wordt afgesnoept. Michel wilde vast de Vlaamse nationalist die zijn regering in het zadel houden, tevredenstellen, toen hij verklaarde: 'Wie kan zulk geweld goedkeuren? Niemand toch.' Ook al is hier niets tegen in te brengen, iemand bij de N-VA zal aan Michel gevraagd hebben om te helpen de rivier over te steken, en de eerste minister weet zelf nog niet wie de kikker is of de schorpioen.

Het kan zijn dat Michel niet de enige is die op het einde van de rit de kikker blijkt te zijn, die in de fabel verdrinkt. Want dit verhaal gaat ook over Europa. Wat in Spanje gebeurt, kan vroeg of laat ook elders gebeuren. Niet alleen wegens het domino-effect.

Op het spel staan het concept van democratie, van burgerschap, het respect voor de andere, gebaseerd op normen die democratisch werden goedgekeurd. Wat we hier meemaken, is een postmoderne staatsgreep. Een die gebruikmaakt van alle populistische middelen die Brexit en Donald Trump tot uitkomst hadden.

De Spaanse democratie vecht tegen de eigen legende en clichés. En voor de Europese Unie staat er evenveel op het spel als voor Spanje.